

וזאת הברכה

עלון מס' 1008

שנה כ' התש"פ

פניני הפרשה

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

התורה אינה ירושה אוטומטית

תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב – כתב בעל הטורים: זהו שאמרו רבותינו ז"ל התורה אינה ירושה לך. וכן בארץ ישראל נאמר בה "ונתתי אותה לכם מורשה" ולא ירושה. וכבר נאמר בפסוק "ויתן להם ארצות גוים בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו. ע"כ. ויש להבין מדוע בכל זאת נקרא שמה של התורה "מורשה" שהוא מלשון ירושה? ובפרט שבתרגום אונקלוס תרגם "מסרה ירותה לכנישת יעקב". אם כן יש כאן כעין סתירה. מצד אחד נאמר על התורה לשון של ירושה וזכות אבות, מאידך אומרים לנו חז"ל שאינה ירושה?

רש"י כאן מגלה לנו את סוד הענין, ומפרש "מורשה היא אחזונה ולא נעזבנה". ובהסבר הענין יש להמשיך זאת לאדם שנפלה לו ירושה מאבותיו, מקום גדול ויקר מאוד, אך דא עקא על המקום היו הרבה עוררין ומקטרגים. בצר לו, הלך להיוועץ בעורך דין מפורסם. אמר לו העורך דין המקום הוא שלך בלי שום ספק, אבל אתה צריך להשקיע זמן רב ומאמץ להופיע בבתי משפט כדי לזכות בירושה הזו. ואם אין לך כח זמן וסבלנות, לא תוכל לממש את זכות הירושה. כך התורה, מצד אחד נאמר בה לשון מורשה שהיא ירושה מובטחת, אבל בכל זאת בלי מאמץ לממש את הירושה – לא נזכה בה, כי ירושה זו אינה מגיעה מאליה.

במתן תורה נאמר "ויתן אל משה ככלותו לדבר אתו בהר סיני שני לוחות העדות". וכתב רש"י "ככלתו" כתיב חסר, שנמסרה לו התורה במתנה ככלה לחתן. ע"כ. יש להבין מדוע המשיכו את נתינת התורה למשה ככלה לחתן, הרי יש הרבה דוגמאות לנתינה? ביאר יפה בספר "דבי אליהו" שהחתן אינו משקיע בחינוכה ובגידולה של כלתו לעתיד, אלא כל ההשקעה נעשית על ידי הוריה. כאשר הוא נושא אותה לאשה, הוא בעצם מקבל מתנה מושלמת ומוכנה שלא השקיע בה מאומה. אמנם החתן כן צריך להשקיע בחינוך עצמו, שכן אין מזווגין לאדם אלא לפי מעשיו. כן הדבר אצל משה. העמל העצמי שלו שארבעים יום וארבעים לילה לא אכל ולא שתה, והיה לומד ומשכת, זיכה אותו לקבל את התורה במתנה ככלה לחתן, כאשר הוא לא עמל וטרח עליה כלל באופן ישיר. וכן כל אדם מישראל, על ידי עמל התורה, זוכה להבין עמקי סודותיה וסתריה במתנה.

מסופר על רבי עקיבא איגר שהגיע לכפר נידה. ביקש ספר ולא נמצא, עד שהכפרי מצא לו ספר ישן ומאובק. ניער אותו ומצא שהוא חידושי הרשב"א. שמח שמחה גדולה, וישב והגה בו כל הלילה. למחרת בבוקר אמר לבעל הספר הכפרי מכיון שחסר דף בספר, אעתיק לך אותו. וכך כתב בעל פה את כל הדף ההוא. כשבדקו אח"כ מצאו שלא השמיט אפילו מלה אחת. תמהו שומעי המעשה ואמרו: אם כן, מדוע צריך היה ללמוד דוקא מתוך ספר, אם ידע את כל הרשב"א בעל פה. שאלו את אחד מגדולי ישראל, והוא ענה ואמר כי אינו דומה לימוד בעל פה, מלימוד מתוך ספר ואותיות מחכימות. ולמרות שהגאון רעק"א ידע את כל התורה כולה, לא חפץ לבטל מקביעותו ללמוד מתוך ספר, כדי לשמור על רצף לימוד בשיא עמל התורה כאשר היתה באמנה אתו, בביתו ובעירו.

עצה טובה	לא תהו בְּרָאָה
<p>כדי לחזק את האמון בילדכם, התכווננו בו (רצוי כשהוא ישן...), ונסו למצוא בו את הנקודה שהוא באמת טוב בה. כעת מצאו הזדמנות לומר לו אותה בהקשר למעשים שעשה בפועל: "כל הכבוד שויתרת, רואים שיש לך לב טוב", "ראיתי שקמת הבוקר בזמן, אתה חרוץ!".</p>	<p>עיטוש מטרתו לנקות את דרכי הנשימה. במהלך היום נכנסים אלפי חלקיקים שונים לגוף, בעיקר דרך האף. כשהשערות שבאף מגוררות יתר על המדה, מופעל רפלקס של עיטוש בעזרת אויר במהירות גבוהה, והפסולת יוצאת.</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"ידוע הדבר ומפורסם הענין שהעיקר הגדול במצוות והדבר שכל המצוות תלויות בו, הוא יראת ה' ואהבתו. ומקרא מלא דיבר הכתוב 'ראשית חכמה יראת ה'". ("מגיד חדשות" ח"ט דרוש נ"ט).

ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה מחיך מתנים קמיו ומשנאי מן יקומון – פירש רש"י ז"ל לחד לישנא: ראה שעתידין חשמונאי ובניו להלחם עם היונים והתפלל עליהם, לפי שהיו מועטים, שנים עשר בני חשמונאי ואלעזר כנגד כמה רבבות, לכך נאמר ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה. ע"כ. ונראה לי בס"ד לרמוז לפירושו, שהנה תמצא מלת קמיו עולה בדיוק כמנין אנטיוכס. ודו"ק. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל)

נקודת חן / עובדיה חן

תטעם – ואז תבין

והוליכו לביתו. בהגיע עת האוכל זכר את הוראת הערבי. מה עשה? קנה חצי כבש, ניתחו ותיבלו, צלאו כהלכתו והניחו לפני החמור עם קנקן יין משובח. חרחה בהם החמור ולא אכל מאומה.

התפלא האירופאי שהחמור אינו אוכל דבר. חשב שמא אין דרכו בבשר צלי. הביא פת סולת נקיה וקדרת תבשיל מהביל. הניחן לפני החמור, ולא אכל. תמה בלבו ואמר: שמא רימני הערבי, ומכר לי חמור חולה וחסר תאבון! חשב: הכיצד מעוררים תאבון של חמור? הלך וקנה מיני מרקחת ודברי מתיקה. והחמור אפילו לא התקרב לתקרובת. כעס וקצף, הלך אל המוכר ודרש את כספו. "מדוע?" שאל הערבי. "כי הולכתני שולל. הן אמרת לי שאאכילנו הרבה וארוה ממנו נחת" טען האיש. "אכן כך" השיב הערבי מלטף את שפמו בניחותא. "אך אין הוא אוכל מאומה!" קרא האירופאי בשצף. "לא יתכן!" פסק הערבי בהחלטיות "מכירו אני מעודו. זולל הוא בכל פה!"

"בוא וראה!" קרא הקונה. נטל את הערבי לביתו, פתח בפניו את דלת הטרקלין, והראהו את החמור עומד, ולפניו נתחי כבש וקנקן יין, לחם סולת וקדרת תבשיל, מיני מרקחת ודברי מתיקה – הכל בכל. "כלום יש דבר שלא הבאתי?" שאל בנצחון. "יש ויש" ענה הערבי כשהוא איננו מסוגל לכבוש את צחוקו "בא נא איתי אל השוק ואראך".

הלכו לשוק, והערבי הורהו לקנות שק עשבים מרים. רק הריח החמור את ריחם, נער בשמחה ואכלם בכל פה... בקושי הציל האירופאי מעט עשב, והכניסו לפיו כדי לטעום טעמו. כמובן שמיד ירקו מרוב מרירות... אחז בכנף בגדו של הערבי וביקש: "אנא, השב לתמיהתי. איזו בריה היא זו, המואסת בנתחי בשר צלי וקדרת תבשיל ריחנית, בפת סולת ובמיני מתיקה, ובחרת בעשב מר כלענה?!" אמר הערבי: "ומה השאלה, אשר על כן חמור הוא, ואתה בן אדם..."

מעתה, לא יפלא מדוע לומדי התורה מרגישים במתיקותה של התורה כדבש ונופת צופים, ואילו אותם שכבהמות נדמו מואסים בכל הטוב ושמחים בלענה בליצנות ובדברי רכילות...

נאמר בפרשה: "תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב" (דברים לג, ד). ודרשו בפסחים (מ"ט ע"ב) "אל תקרי מורשה, אלא מאורסה". מפרש מרן רבנו רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל בספרו "מנחת כהן" (חלק ג', הקדמה, עמ' ג'), שבא הדבר "ללמדנו שהתורה היא כארוסה לישראל משעת נתינתה. וכל אדם מישראל משנולד, הוא קשור אליה והיא אליו, כקשר ארוס לארוסתו, שאין היא יכולה עדיין להראות לו את כל סתרי הוד יופיה, לגלות את אורה הגנוז, לפענח תעלומותיה ולחשוף את צפוני סודותיה, ורק בבואו איתה בכרית הנשואין, היינו אחרי שהוא הוגה בה ושוגה באהבתה, אז יזכה לכך שתקרא אשתו-תורתו, ויחסה אליו יהיה כיחס אשה לאישה, שאין היא מעלימה דבר ממנו ואינה מסתירה מאומה מנגד עיניו".

הנה כי כן לא ניתן להכיר במתיקותה של התורה מבלי לטעום ממנה, כנאמר: "טעמו וראו כי טוב ה'" (תהלים לד, ט). העומד מבחוץ ואינו טועם – לעולם לא יבין.

ובספרו "מנחת כהן" (דברים לב, כט) פירש את הפסוק "לו חכמו ישכילו זאת יבינו לאחריתם" - "זאת" במילוי זיין אלף תאו ס"ת "נוף", כמ"ש "ומתוקים מדבש ונופת צופים" (תהלים יט, יא), שאם הם דעתנים וחכמים, יכירו מעלת התורה שהיא מתוקה כדבש וילמדו בה. וזהו "יבינו לאחריתם" של אותיות "זאת" במילוי שהם "נוף", והיא התורה שנקראת זאת. והביא להמחשת הענין משל נפלא:

אדם אירופאי נקלע פעם לאחת מארצות ערב הנחשלות. רגיל היה למכוניות ממונעות, אופניים ואופנועים, ולפתע ראה ערבי רוכב על חמור! לטש עיניו, ולא חדל מהשתאות. אין צורך לעמול בסיבוב הדוושות, למלא דלק, להחליף הילוכים, פשוט קוראים יאללה, ונוסעים!

ניגש אל הערבי, והביע את רצונו לרכוש את החמור. ניאות הערבי למוכרו, אך נידב עצה. "דע לך" אמר "כי פסיעות החמור הן לפי מאכלו. אם תשקוד על האבסתו, ילך ולא ייגע!" נטל האיש את החמור

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

טוב וגם ישר

לעצמי, הנה אנו היהודים רחמנים, וגם אתה גילית רגש רחמים. אלא שכאשר אני מרחם, טובת הזולת עומדת לנגד עיני, ואילו אתה מושיט עזרה רק כדי להרגיע את מצפונך.

"והנה, למעשה שנינו עוזרים ומיטיבים כל אחד בגלל סיבותיו הוא, יודע אתה אימתי יתגלה ההבדל בינינו? כאשר יבוא לפנינו אדם שבזרועו פצע מוגלתי, ויתחנן לעזרה. אני, אחשוב כיצד לעזור לו, והדרך היא אחת: לנקז את המוגלה על אף הכאב ולחטא את הפצע. האיש יצרח מכאב, אך אם לא אעשה זאת, ייוצר נמק ויאלצו לקטוע את ידו! לפיכך, לטובתו מוכן אני לשאת את זעקותיו ויסוריו, לסבול את טינתו ומרמורו על אכזריותי כביכול, ובלבד שאועיל לו וירפא ממחלתו.

"אבל אתה", פנה היהודי אל בן שיחו הגוי, "לא עליו תחשוב, כי אם על עצמך! כדי להשקיט את בכיו במהרה, תרגיעו בחלקת לשון, שלא נשקפת לו כל סכנה, ותחבוש את הפצע חבישה שטחית, שתחניק את הפצע ותמנע ממנו אויר, תגרום לו להתפשט ביתר שאת ולהרקיב את כל הזרוע תוך ימים אחדים. אבל את שלך השגת, הבכי פסק והפצע אינו נראה עוד, אינו טורד את שלוותך..."

אכן, צדק היהודי. את שניהם אפשר לכנות בשם "טובים", אבל היהודי הוא "טוב וישר", מיטיב כדי להועיל לזולת. מה שאין כן הגוי, גם אם "טוב" הוא, אבל "ישר" אינו, חשבון פתלתל לו בטובו, להשקיט את מצפונו ותו לא.

וזהו שנאמר: "טוב וישר ה', על כן יורה חטאים בדרך". החוטא הולך בדרך עקלתון, מידרדר בחטאו עד עמקי שאול. כדי להשיבו לדרך הישר, יש לזעזעו ולייסרו, להביאו לחשבון נפש. לו היה ה' "טוב" בלבד, היה מאפשר לו בטובו לדהור במורד עד לאבדנו, אבל זהו "טוב" מזויף, טוב שאינו "ישר". לפיכך, מהיות ה' יתברך "טוב וישר", על כן מייסר הוא את החוטאים - לטובתם להביאם לתשובה.

נאמר בתהלים "טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך" (תהלים כה, ח), וצריך להבין וכי יש "טוב" שאינו "ישר"? ועוד, מהו שהמשיך: "על כן יורה חטאים בדרך"?

הגאון רבי זבולון שושנה זצ"ל (מחכמי מרוקו) בספרו "שפתי שושנה" (הובא בספר "אבותינו סיפרו לנו") ענה על כך במעשה שהיה:

פעם הלכו יחדיו יהודי וגוי, והתגלגלה ביניהם שיחה על מעשי צדקה וחסד המצויים בין היהודים. הגוי פקפק בכך וטען: "לא יתכן שאנשים יקדישו זמן וממון כה רב לעזרה לזולת. האדם הוא יצור אנוכי!".

המשיכו בדרכם, ולפתע שמעו נאקות כאב מצד הדרך. נשא הגוי עיניו וראה בהמה שרגליה נתפסו במלכודת ציידים, והיא זועקת מכאב. מיד ניגש, חילץ אותה בעדינות ושילחה לדרכה.

כששב אל היהודי הממתין לו על אם הדרך, אמר לו היהודי: "הנה, כמו ידיך הוכחת שלא כדברייך! שכן, מה היה מעשה זה שעשית אם לא חסד טהור, הלא תודה שלא חשבת לקבל גמול מהבהמה שחילצת!".

הניד הגוי ראשו בשלילה ואמר: "לא ולא! האדם הוא בראש ובראשונה אנוכי, נרפה ועצל. קודם כל דורש הוא טובת עצמו ונוחותו, ולא יקריב מאומה למען הזולת בלי לחשוב על קבלת תמורה".

"ובכל זאת חילצת את הבהמה בגלל רחמייך, גרידא!" התעקש היהודי. "טועה אתה", אמר הגוי. "רך לבב אני מטבעי, וקול נאקת הבהמה ייסר את נפשי. קשה היה לי לראותה בסבלה, קשה היה לי לשמוע את יללתה. לכן סטייתי מן הדרך - כדי להפסיק את המראות ואת הקולות. בעבורי עשיתי זאת ולא בעבורה. לשם הרגשתי הטובה..."

שקע היהודי בהרהורים. "במה אתה מהרהר?", התעניין הגוי. "אומר לך", ענה היהודי, "חשבותי

☺ זה לא חוק! ☺

רב אחד ששמו ברוך, התפאר לפני גדול בישראל: "אני דן תמיד דין אמת, כמו שנאמר 'ברוך - דין האמת'. אותו גדול שהכיר בטיבו של 'דיין' זה, וידע שהוא נהג לקחת שוחד ולעוות דין, ענה כסיל כאיולתו: 'מוטב שאחרים יאמרו עליך: 'ברוך דין האמת'...'".

☺ חוק חוק אלא... ☺

יחללך זר ולא פיד' (משלי כו, ב).

אוד המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאוזו שליט"א

שאלה: האם מותר לערוך את סעודות שמיני עצרת בסוכה מטעמי נוחות?
תשובה: ביום ולא בלילה, כדי שלא יראה כמוסיף על ימי החג.

שאלה: האם בשמחת תורה אפשר למחוא כפיים גם כששר בביתו לכבוד התורה?
תשובה: מסתבר שכן.

שאלה: במשנה ברורה (סימן רפ"ה ס"ק י"ח) כתב שביום הושענא רבה, יקרא שמו"ת פרישת וזאת הברכה, ואילו בסימן תרס"ט (ס"ק ד') כתב שבליל שמחת תורה יקרא הפרשה של וזאת הברכה שמו"ת. כיצד עדיף לנהוג למעשה?
תשובה: הנכון כמו שכתב בסימן רפ"ה, שכן דעת האר"י ז"ל, הובא בכף החיים ובשערי תשובה שם.

שאלה: ישנו מנהג בבתי כנסיות של הבוכרים ביום שמחת תורה, שהגבאים עוטפים את הספר תורה במטפחות מיוחדות, ובמטפחות אלו מתעטפים גברים או נשים, ומניחים זאת על גבי מקום כואב. האם מנהג זה מנהג ותיקין הוא, או שמא יש בזה חשש הלכתי ויש לבטלו?
תשובה: מנהג זה נעשה לחיבוב מצוה ולחיזוק האמונה שמטפחת של ס"ת מועילה לרפואה מכאבים. וכיון שלכתחילה עוטפים את הס"ת על מנת כן – אין בזה חשש. ועוד שמטפחת זו שעל גבי התיק, היא תשמיש דתשמיש דקיל טפי. ואכמ"ל. [כמ"ש הכה"ח (סי' קנ"ד אות י"א ואות כ"ב) לענין הארון והכסא שנותנים עליהם ס"ת, דכיון שאנו עושים תמיד תיק לס"ת הו"ל תשמיש דתשמיש. ועיינן בשו"ת רב פעלים ח"ב (חאו"ח סי' כ' דף ט"ז ע"א בד"ה והעולה) ובשו"ת יביע אומר חלק שמיני (חאו"ח סוף סימן י"ז). ואכמ"ל].

שאלה: במושב בו אני גר, ראיתי איזו משפחה שבמוצאי פסח ושמחת תורה נוהגים שהסבתא לוקחת ענפי עץ זית ומכה בבניה ובנכדיה. לטענתם זה מסמל את הפסוק "בניך כשתילי זיתים". האם יש מקור למנהג זה?

תשובה: גם אצל חותני נ"ע (מהרובע הקטן באי ג'רבא) נהגו כן, ואומרים "תזכו לשנים רבות". ויש נוהגים שהמכה אומר "כה לחי" (פי' לשנה הבאה), והמוכה אומר "וזאתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום". ולבסוף כותבים בענפי הזית הירוקים על הקירות מלת ערבה (שעולה כמנין אנא ה' הצליחה נא) לסימנא טבא.

שאלה: בבית כנסת עם כמה חדרים, האם אפשר לפני התפלה להוציא ספר תורה מההיכל ולהניחו בתיבה הנמצאת בחדר אחר, כדי למנוע הפרעה מהמתפללים באולם בו נמצא ההיכל, ובאיזה אופן?
תשובה: אם יהיה מישהו עומד על גבי ספר תורה כל הזמן עד שיקראו בו – אין הכי נמי, ואם לאו אסור. וכיוצא בזה כתב מרן החיד"א בצפורן שמיר (סימן י"ב) לענין ההקפות בשמחת תורה ומטי בה משם המקובל הרש"ש ז"ל. ע"ש.

שאלה: האם כדי לעורר הקהל בעת ההקפות מותר להכניס שתיה חריפה לבית הכנסת?
תשובה: במדה ובמשורה, שלא ישתכרו ויבואו לידי הוללות.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה

לע"נ לאה בת שרה ע"ה

לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל

לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל

לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל